

Kansen

De zon scheen volop tijdens de Introductie van de Radboud Universiteit. Er waren erg veel nieuwe studenten en het enthousiasme was groot. Iedereen kijkt uit naar een mooi academisch jaar. Tegelijkertijd is er geen ontkomen aan de crises die onze samenleving bezighouden. Crises in Nederland, Europa en de wereld, crises van vandaag en op termijn.

Om veel redenen gaat de Radboud Universiteit een bijzonder academisch jaar in. We beleven de opmaat naar ons 100-jarig bestaan. Dat doen we met meer studenten en medewerkers dan ooit. Hoewel Covid-19 niet weg is kunnen we weer vrijwel zonder restricties aan de slag. Er liggen grote plannen voor onze campus, voor Erkennen en Waarderen, voor Leven Lang Ontwikkelen en voor Gelijkwaardigheid en Diversiteit. Het Nationaal Onderwijslab Artificiële Intelligentie gaat van start en ook de verwachtingen voor het Laboratorium voor zelfdenkende materialen zijn hoog. Er is door de Universiteiten van Nederland en de Vereniging Hogescholen een akkoord met minister Dijkgraaf gesloten met een ongekende financiële impuls voor het wetenschappelijke onderwijs. Wat een kansen, wat een mogelijkheden!

Veel van wat we volgend jaar gaan waarmaken hebben we in eigen hand. De cultuurverandering die het Erkennen en Waarderenplan met zich meebrengt moeten we, kunnen we samen voor elkaar krijgen: vorig jaar is daar een mooie visie op ontwikkeld en een actieplan is vrijwel klaar zodat we dit jaar belangrijke vooruitgang kunnen boeken. Een diverse, gelijkwaardige en veilige campus is ook iets van en voor ons allemaal. Er is nu een gedragscode beschikbaar die samen met een aantal richtlijnen goede handvatten biedt om ons daarbij te helpen. Aan het op een goede manier opnemen van alle nieuw medewerkers en studenten in onze academische gemeenschap kan iedereen bijdragen en zal positieve energie geven. Tegelijkertijd weten we dat de toekomst onvoorspelbaar is. Naast kansen zijn er altijd bedreigingen. Hoe gaat het verder met het coronavirus? Welke financiële keuzes gaat de regering maken? Lukt het ons wel de vacatures in te vullen en de werkdruk te verlagen? Vinden studenten de weg naar de campus weer?

Dat we de toekomst niet kunnen voorspellen wil niet zeggen dat we ons niet kunnen voorbereiden. Veel kunnen we met enige zekerheid verwachten, sommigen kansen en risico's kunnen we inschatten. De universiteit heeft vier scenario's ontwikkeld voor verschillende situaties rondom Covid-19. We bouwen financiële rust in door met meerjarenbegrotingen te werken. We spelen in op de gespannen arbeidsmarkt door een nog betere werkgever te zijn. We steunen studenten extra, vooral zij die de naweeën van de lockdowns het sterkst ervaren, zodat ze eventuele nieuwe tegenslagen beter kunnen opvangen.

Echter, belangrijke factoren die van grote invloed zijn op ons leven komen nogal eens onverwacht. Dat kunnen positieve maar ook negatieve invloeden zijn. Je kunt plotseling verliefd worden of een ongeval krijgen. Ineens kunnen banen voor het opscheppen liggen of kan een virus alle leuke dingen onmogelijk maken.

De universiteit bereidt zich voor op mogelijke risico's, waarbij we proberen op bekende bedreigingen een zo goed mogelijk antwoord te hebben. We doen daarvoor ook oefeningen, bijvoorbeeld ontruiming, brandweerbaarheid en cyberaanvallen. Daarmee zorgen we voor weerbaarheid. Daarnaast bereiden we ons natuurlijk ook voor op kansen, bijvoorbeeld bij inspelen op mogelijke onderzoeksfinanciering en met ons mooie nieuwe Campusplan.

De geschiedenis leert ons echter dat de grootste impact veelal kwam van gebeurtenissen die we nog niet kenden, die we niet verwachtten en waarmee we in onze risicoanalyse geen rekening hadden gehouden. De recente pandemie en de gevolgen voor onze universiteit zijn daarvan een duidelijk voorbeeld. In dit voorbeeld toonde de universiteit en vooral haar medewerkers en studenten hun veerkracht.

Natuurlijk, er zijn altijd wel mensen te vinden die dergelijke gebeurtenissen "voorspelden", maar voor de meesten, ook experts, komen ze toch onverwacht. Denk hierbij aan de financiële crisis van 2008, de oorlog in de Oekraïne of het kabinet dat een veertig jaar spelend probleem ineens krachtig aanpakt (stikstof). We moeten ons dan ook de vraag stellen: Hoe bereiden we ons voor op iets dat we niet verwachten, zelfs niet verwachten kunnen? Overigens geldt dat ook voor kansen. Wie had drie jaar geleden bedacht dat het groeifonds zulke mooie mogelijkheden voor onze universiteit zou bieden? Naast weerbaarheid is dan vooral veerkracht het sleutelwoord.

Een slecht advies zou zijn om allerlei mogelijke, ook onwaarschijnlijke risico's te verzinnen en maatregelen te nemen om die volledig uit de weg te gaan. Dat leidt tot doorgesloten veiligheidssystemen en bureaucratie. Ik ben bang dat onze samenleving op allerlei terreinen deze weg is op gegaan. Denk hierbij aan de asbest situatie waar de maatregelen niet in verhouding staan tot de risico's of de steeds groter aantal verantwoordingen die we als universiteiten moeten leveren. Uiteindelijk kan het ertoe leiden dat alle speelruimte verdwijnt, En dan nog, iets onverwachts kan nog steeds, zal nog steeds gebeuren, vandaag of over een week of misschien wel 10 jaar. Overigens geldt dat natuurlijk ook voor kansen.

Een betere weg is zorgen voor weerbaarheid en veerkracht. Dat is overigens makkelijker gezegd dan gedaan. Het betekent dat je moet leren omgaan met tegenslag, dat je weet wie en wat voor jou het allerbelangrijkste is en vooral dat je jezelf leert kennen. De laatste twee helpen je trouwens ook wanneer zich mooie kansen voordoen, die te herkennen en te grijpen.

Veerkracht en weerbaarheid is zeker niet alleen iets van jou alleen. Vooral samen met anderen kun je ze ontwikkelen, je kunt van elkaar leren. Samen sta je sterker, juist tegen het onverwachte en onbekende, zowel bij negatieve gebeurtenissen als bij positieve: samen zie je eerder kansen en creëer je meer mogelijkheden. Ik denk dat iedereen wel voorbeelden uit eigen ervaring kent.

Voor de universiteit geldt het belang van veerkracht en weerbaarheid ook. Het is belangrijk om een stevige identiteit te hebben en een duidelijke missie en ambitie. De afgelopen periode heeft laten zien dat op allerlei momenten en bij allerlei issues ons document "a significant impact" een helder richtsnoer is. Dat we persoonlijke interactie in het onderwijs belangrijk vinden zorgde ervoor dat we de concertzaal gingen inzetten voor het onderwijs. Dat we interfacultaire groepen van onderzoekers hadden georganiseerd maakte dat we mooie projecten konden doen toen financieringsmogelijkheden kwamen.

De verschillende dialoogsessies over onze identiteit laten zien dat dit thema leeft en tot waardevolle gesprekken leidt. Ik verwacht dan ook, passend bij het 100-jarig bestaan dat wel volgend academisch jaar zullen vieren, we met een versterkt elan onze identiteit zullen vormgeven en beleven, waarbij solidariteit, diversiteit en emancipatie belangrijke elementen zijn. Het idee dat ten grondslag ligt aan een universiteit, de specifieke kenmerken van de Radboud Universiteit en vooral de mensen die onze universiteit maken tot wat zij is geven mij de overtuiging dat we weerbaar en veerkrachtig zijn.

Ik wens iedereen een mooi nieuw academisch jaar, waarin er voor iedereen tegenslagen en kansen zullen zijn. Daarom wens ik ook iedereen de rust en ruimte om na te denken, te praten en te lezen over de eigen veerkracht en weerbaarheid en die van onze samenleving. De kans is groot dat we er dan aan het eind van het jaar sterker voor staan.